

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**Бучми-Бернацької Ольги Євгеніївни,
на дисертацію Бенюка Богдана-Гордія Богдановича
«Творчо-організаційні особливості функціонування українського театру
в часі війни 2014–2024 років»,
подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності
026 Сценічне мистецтво (галузь знань 02 Культура і мистецтво)**

Актуальність теми дослідження. Українське театральне мистецтво останніх десяти років, попри функціонування в умовах російсько-української війни, є вагомим складником вітчизняного та світового культурно-мистецького простору, що зумовлює важливість наукової уваги до цього феномену з боку вітчизняних та зарубіжних фахівців.

Наразі можна констатувати розрив, що утворився між значним масивом емпіричного матеріалу у сфері театального мистецтва останніх десяти років та його науково-теоретичним осмисленням. Дослідження творчо-організаційних процесів в українському театрі під час російсько-української війни важливе для усвідомлення унікальності сучасних ренесансних процесів, фіксування рефлексій в часі подій.

Сьогодні актуалізується наукове осмислення феноменів вітчизняного мистецтва, до яких безперечно належить український театр, діяльність якого є вагомим складником національно-культурної розбудови країни. Представлена робота, звертаючись до сучасних процесів у театрі України та їх зв'язків із загальними мистецькими та соціокультурними проблемами, розширює обрії вітчизняного мистецтвознавства, продовжуючи традицію міждисциплінарних досліджень, що є однією з провідних тенденцій світового гуманітарного дискурсу.

Наукова новизна результатів дослідження та їх наукова обґрунтованість. Наукова новизна отриманих результатів полягає у вперше запропонованій періодизації поступу українського театру в часі війни, що детермінована історико-політичними та соціальними подіями; осмисленні проєктної діяльності у сфері театального мистецтва; з'ясуванні специфіки

процесів релокації в українському театральному просторі; виявленні репертуарних орієнтирів. Важливо, що автором введено до наукового обігу нові матеріали, що доповнюють панораму функціонування театру в Україні 2014–2024 років. Також у роботі охарактеризовано деколонізаційні процеси в українському театрі в культурологічній оптиці; виявлено особливості сучасних режисерських підходів до постановочного процесу.

Отже, вагомим науковим внеском є концептуалізація окремих аспектів поступу українського театру останнього десятиліття, як-от репертуарні трансформації, деколонізаційні процеси, релокація, проєктна діяльність.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання в подальших теоретичних розробках із театрознавства, мистецтвознавства, культурології та ін. Результати дисертації також можна використовувати в освітньому процесі (при підготовці спецкурсів, методичних посібників та підручників для студентів закладів вищої освіти відповідного профілю) та науково-дослідній роботі, зокрема, при створенні монографій.

Відповідність дисертації встановленим структурно-змістовим вимогам. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатку. Структура дисертації дозволяє послідовно розкрити проблематику, виконати поставлені завдання, дійти науково обґрунтованих висновків.

У першому розділі «Творчо-організаційні особливості функціонування українського театру в часі російсько-української війни як предмет дослідження» проаналізовано наукову, науково-популярну, публіцистичну літературу з теми, наголошено на позитивних тенденціях розвитку сучасного театрознавства.

У другому розділі «Тенденції поступу українського театру у 2014–2024 роках» запропоновано цілком обґрунтовану періодизацію творчих процесів у співвідношенні з історико-політичними та соціокультурними. Важливо, що автор проаналізував проєктну діяльність та акцентував увагу на ролі

Українського культурного фонду, завдяки підтримці якого в останні п'ять років в країні реалізовано низку різноманітних проєктів.

Слід звернути увагу на порівняння в дисертаційну дослідженні процесів переміщення українських театрів та митців, спричинених Другою світовою та російсько-українською війною, що свідчить про неформальний підхід до осмислення сучасних процесів, сформованість у Богдана-Гордія Бенюка дослідницьких компетентностей та здатності до пошуку оригінальних аналітичних траєкторій.

У третьому розділі «Репертуар українського театру в часі війни: еволюційні та трансформаційні процеси» застосовано культурологічну оптику при дослідженні деколонізаційних процесів, що увиразнилися в управлінських та художніх рішеннях в театрі. Вагомим теоретичним результатом ми вважаємо обґрунтування триєдності засад формування репертуару вітчизняного театру – національні, європейські та загальнолюдські цінності, що дозволяє формувати оновлену українську ідентичність та провадити міжнародну культурну дипломатію. Також здобувачем проаналізовано сучасний репертуар та доволі умовно виділено три групи режисерів, що формують театральний ландшафт України.

Висновки, що відповідають завданням дослідження, є достовірними, сформульовані як наукові результати, відбивають наукову новизну проведеного дослідження. Автор цілком обґрунтовано наголошує на незавершеності розроблення заявленої проблематики, визнаючи дисертацію одним з перших кроків на цьому шляху, окреслюючи перспективні напрями подальших наукових рефлексій.

Наукові публікації відбивають основні положення та результати дослідження. 6 праць здобувача є одноосібними, з яких 3 опубліковано у наукових виданнях України категорії «Б» за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво», 3 – праці апробаційного характеру.

Разом із тим у дисертації присутні **дискусійні позиції, що викликали запитання:**

1. У дослідженні поряд із концептом «деколоніальні процеси» Ви вживаєте термін «постколоніальні», чітко їх не розмежовуючи.

2. На сторінках дисертації Ви переважно фокусуєте увагу на авангардних театральних режисерських рішеннях української та світової класичної літератури, лише побіжно згадуючи про вистави за академічними канонами драматургії. Яке місце у репертуарі сучасного театру посідають такі вистави? Чи вважаєте ви традиційні режисерські прийоми архаїчними?

Висловлені зауваження та запитання є дискусійними, не применшують наукової новизни, теоретичної та практичної значущості дисертації.

Висновок. Дисертація Бенюка Богдана-Гордія Богдановича «Творчо-організаційні особливості функціонування українського театру в часі війни 2014–2024 років» виконана на належному науково-теоретичному рівні, є самостійною та завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають суттєве значення для театрознавства та загалом мистецтвознавства. Дисертація відповідає спеціальності 026 «Сценічне мистецтво», вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії...», «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», а її автор – Бенюк Богдан-Гордій Богданович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво».

Офіційний опонент:

кандидатка мистецтвознавства, доцентка,

завідувачка кафедри режисури

та акторського мистецтва

Київської муніципальної академії

естрадного та циркового мистецтва

Ольга БУЧМА-БЕРНАЦЬКА

Підпис О. Бучма-Бернацької засвідчую,
Ректор БМ
15.08.2025р.

